

BADU

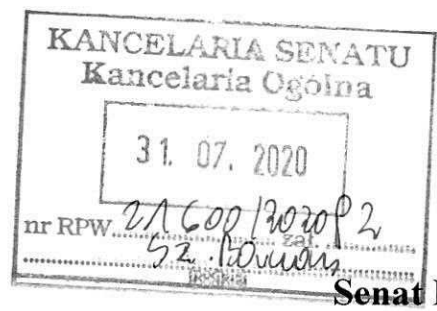

NACZELNA RADA ADWOKACKA
ul. Świętojerska 16, 00-202 Warszawa
tel. 22 505 25 00, 22 505 25 01, fax 22 505 25 08
e-mail: nra@nra.pl www.nra.pl

03980200364457
RPW/21600/2020 P
2020-07-31

NRA.12-ST-1.2.2020

Warszawa, dnia ³¹ lipca 2020 r.

Senat Rzeczypospolitej Polskiej

Kancelaria Senatu

ul. Wiejska 6/8

00 – 902 Warszawa

Podmiot wnoszący petycję:

Naczelna Rada Adwokacka

Ul. Świętojerska 16

00 – 202 Warszawa

Osoba reprezentująca:

Adw. Jerzy Lachowicz

Adw. Przemysław Rosati

PETYCJA

w sprawie zmiany ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r.

- Kodeks karny wykonawczy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 523 z późn. zm.)

Na podstawie art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze i art. 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach, działając w interesie publicznym, w tym w interesie wymiaru sprawiedliwości, mając na względzie troskę o jego prawidłowe funkcjonowanie oraz zapewnienie osobom tymczasowo aresztowanym realizacji prawa do

porozumiewania się z obrońcą jako elementu prawa do obrony wynikającego z art. 42 ust. 2 Konstytucji RP, art. 48 ust. 2 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, art. 6 ust. 3 lit. b i c Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, art. 14 ust. 3 lit. b i d Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych, jak również z treści 18 zasady Zbioru zasad mających na celu ochronę wszystkich osób poddanych jakiegokolwiek formie aresztowania bądź uwięzienia - rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ 43/173 z dnia 9 grudnia 1988 r., Naczelna Rada Adwokacka składa petycję do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, w interesie publicznym, w sprawie podjęcia inicjatywy ustawodawczej mającej na celu zmianę przepisów prawa, tj. ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny wykonawczy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 523 z późn. zm.) poprzez dodanie w art. 217c po § 2 „§ 2a” w brzmieniu: „§ 2a. Jeżeli tymczasowo aresztowany ma ustanowionego obrońcę, organ, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje na wniosek obrońcy, przesyła niezwłocznie do dyrektora aresztu śledczego, w którym przebywa tymczasowo aresztowany, zarządzenie o bezterminowej zgodzie na korzystanie przez tego tymczasowo aresztowanego z aparatu telefonicznego w celu utrzymywania kontaktu z ustanowionym w sprawie obrońcą. Zgoda jest skuteczna do czasu prawomocnego zakończenia postępowania, także w przypadku zmiany w toku postępowania organu, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje lub jednostki penitencjarnej, w której wykonywane jest tymczasowe aresztowanie. Z chwilą zawiadomienia organu, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje, o ustaniu stosunku obrończego, organ z urzędu wydaje zarządzenie o uchyleniu zarządzenia, o którym mowa w zdaniu pierwszym i przesyła je niezwłocznie do dyrektora aresztu śledczego, w którym przebywa tymczasowo aresztowany.”

Naczelna Rada Adwokacka wyraża zgodę na ujawnienie na stronie internetowej podmiotu rozpatrującego petycję lub urzędu go obsługującego danych podmiotu wnoszącego petycję.

UZASADNIENIE

Przedmiotem petycji jest zmiana przepisów dotyczących zasad porozumiewania się tymczasowo aresztowanego ze swym obrońcą za pośrednictwem aparatu telefonicznego.

W obecnie obowiązującym stanie prawnym zgodnie z art. 42 ust. 2 Konstytucji RP każdy, przeciw komu prowadzone jest postępowanie karne, ma prawo do obrony we wszystkich stadiach postępowania. Może on w szczególności wybrać obrońcę lub na zasadach określonych

w ustawie korzystać z obrońcy z urzędu. W myśl art. 73 § 1 Kodeksu postępowania karnego (dalej k.p.k.) oskarżony tymczasowo aresztowany może porozumiewać się ze swym obrońcą podczas nieobecności innych osób oraz korespondencyjnie.

Celem petycji jest zapewnienie osobie tymczasowo aresztowanej pełnej realizacji prawa do obrony, w tym zniesienie barier o charakterze techniczno-organizacyjnym, w aspekcie realizacji prawa do porozumiewania się z obrońcą za pośrednictwem aparatu telefonicznego. Potrzeba dokonania postulowanej zmiany ustawy ma swe uzasadnienie także w zwolnieniu organu procesowego z dodatkowych czynności techniczno-organizacyjnych, które łączą się z koniecznością każdorazowego rejestrowania i rozpoznania kolejnego wniosku o zgodzie na korzystanie z aparatu telefonicznego osoby tymczasowo aresztowanej z jej obrońcą oraz fizycznego wydania stosownego zarządzenia, w tym jego doręczenia.

Wskazać należy, że prawo oskarżonego pozbawionego wolności do korzystania z pomocy obrońcy, w tym w płaszczyźnie swobodnych z nim kontaktów za pośrednictwem aparatu telefonicznego ma swoje umocowanie konstytucyjne w art. 42 ust. 2 Konstytucji RP (zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 17 lutego 2004 r., SK 39/02, OTK-A 2004/2, poz. 7). Prawo to stanowi nadto wyraz realizacji prawa osoby tymczasowo aresztowanej do bycia traktowanym w sposób humanitarny (zob. P. Tarwacki, Prawo dostępu zatrzymanego procesowo do uprawnionego prawnika jako gwarancja właściwego traktowania, PWP 2008/59, s. 21). Prawo tymczasowo aresztowanego do porozumiewania się z obrońcą jako element prawa do obrony wynika także z art. 48 ust. 2 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, z art. 6 ust. 3 lit. b i c Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, z art. 14 ust. 3 lit. b i d Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych, jak również z treści 18 zasady Zbioru zasad mających na celu ochronę wszystkich osób poddanych jakiegokolwiek formie aresztowania bądź uwięzienia - rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ 43/173 z dnia 9 grudnia 1988 r. Dodać uzupełniająco należy, że w rozumieniu art. 8 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności korespondencją są różne sposoby komunikowania się, a zatem również rozmowa telefoniczna. W orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka pojęcie „korespondencja” interpretowane jest jako bezpośrednie komunikowanie się za pośrednictwem pisma lub środków technicznych z konkretnie oznaczonymi osobami (L. Garlicki [w:] Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. T. I. Komentarz do art. 1–18, red. L. Garlicki, Warszawa 2010, s. 542).

Realizacja prawa do obrony jako prawa podstawowego, w płaszczyźnie prawa tymczasowo aresztowanego do porozumiewania się ze swym obrońcą za pośrednictwem aparatu telefonicznego w aspekcie wykonawczym uregulowana jest w Kodeksie karnym wykonawczym (dalej k.k.w.), całościowo w art. 217c.

Zgodnie z art. 217c § 1 k.k.w. tymczasowo aresztowany: 1) może korzystać z aparatu telefonicznego, z zastrzeżeniem § 2 i 3, na zasadach określonych w regulaminie organizacyjno-porządkowym wykonywania tymczasowego aresztowania, za zgodą organu, do którego dyspozycji pozostaje; 2) nie może korzystać z innych środków łączności przewodowej i bezprzewodowej. W myśl § 2, organ, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje, wydaje zarządzenie o zgodzie na korzystanie z aparatu telefonicznego, chyba że zachodzi uzasadniona obawa, że zostanie ona wykorzystana: 1) w celu bezprawnego utrudniania postępowania karnego; 2) do popełnienia przestępstwa, w szczególności podżegania do przestępstwa. Zgodnie z § 3 w wypadku, gdy tymczasowo aresztowany pozostaje do dyspozycji kilku organów, wymagana jest zgoda każdego z nich, chyba że organy te zarządzają inaczej. Stosownie do § 4 na zarządzenie o odmowie wyrażenia zgody na korzystanie z aparatu telefonicznego tymczasowo aresztowanemu przysługuje zażalenie do sądu, do którego dyspozycji pozostaje. Zażalenie na zarządzenie prokuratora rozpoznaje prokurator nadrzędny.

Przepis art. 217c § 1 k.k.w. gwarantuje osobie tymczasowo aresztowanej prawo do korzystania z aparatu telefonicznego. Realizacja tego uprawnienia nabiera szczególnego znaczenia w płaszczyźnie utrzymywania kontaktu tymczasowo aresztowanego z jego obrońcą. Dopełnia tym samym realizację prawa do obrony tymczasowo aresztowanego. Niemniej jednak zgodnie z art. 217c § 2 k.k.w. w aspekcie techniczno-organizacyjnym realizacja tego prawa wymaga zmaterializowania się w postaci wydania przez organ, do dyspozycji którego tymczasowo aresztowany pozostaje, zarządzenia o wyrażeniu zgody na korzystanie z aparatu telefonicznego. Rozwiązanie to ogranicza w sposób nieuzasadniony realizację tego prawa, a ponadto odsuwa jego realizację w czasie, najczęściej z przyczyn techniczno-organizacyjnych. W praktyce odbywa się to w ten sposób, że po zastosowaniu tymczasowego aresztowania lub po zgłoszeniu się obrońcy w toku postępowania, w ramach którego stosowany jest areszt tymczasowy, obrońca występuje do organu procesowego do dyspozycji, którego tymczasowo aresztowany pozostaje, z wnioskiem o wydanie zarządzenia o wyrażeniu zgody na korzystanie z aparatu telefonicznego przez tymczasowo aresztowanego w celu umożliwienia

aresztowanemu utrzymywania kontaktu telefonicznego z obrońcą. Następnie wniosek ten podlega rozpoznaniu przez organ do dyspozycji, którego tymczasowo aresztowany pozostaje. Brzmienie art. 217 § 2 k.k.w. przesądza o obowiązku organu procesowego wydania przedmiotowej zgody, chyba że zachodzą okoliczności wprost wskazane w tym przepisie, które wykluczają wydanie tej zgody. W konsekwencji z powyższego wynika, że organ nie może nie uwzględnić wniosku, jednakże czas konieczny na podjęcie czynności techniczno-organizacyjnych związanych ze złożeniem, rejestracją, rozpoznaniem wniosku, a także fizycznym wydaniem zarządzenia i zgłoszeniem się z tym zarządzeniem do aresztu śledczego, ogranicza konstytucyjno-konwencyjne prawo tymczasowo aresztowanego do kontaktu telefonicznego z obrońcą. W rzeczywistości realizacja tego prawa doznaje także uszczerbku w sytuacji, w której dochodzi np. do zmian sygnatury akt sprawy, zmiany jednostki organizacyjnej prokuratury prowadzącej postępowanie lub sądu rozpoznającego sprawę, względnie zmiany jednostki penitencjarnej, w której wykonywane jest tymczasowe aresztowanie. Wskazać również należy na sytuacje, w których areszt śledczy, organ i obrońca mają siedziby w różnych miejscowościach. W praktyce najczęstszym przykładem utrudniającym kontakt telefoniczny tymczasowo aresztowanego z jego obrońcą jest przede wszystkim zmiana organu procesowego, do dyspozycji którego tymczasowo aresztowany pozostaje. Sytuacje takie występują np. w przypadku zmiany prokuratury prowadzącej postępowanie lub w przypadku zmiany właściwości miejscowej, rzeczowej lub funkcjonalnej sądu prowadzącego postępowanie. W opisanych sytuacjach wymagane jest uzyskanie przez tymczasowo aresztowanego za każdym razem nowego zarządzenia o zgodzie na kontakt telefoniczny z obrońcą, albowiem administracja aresztów śledczych wymaga każdorazowo nowego zarządzenia. Zarządzenie to może być nadto ograniczone czasowo. Obecnie obowiązująca regulacja po pierwsze ogranicza realizację tego prawa, wymaga dodatkowych czynności techniczno-organizacyjnych po stronie obrońcy lub osoby tymczasowo aresztowanej, ale przede wszystkim po stronie organu procesowego, które łączą się z koniecznością każdorazowego rejestrowania i rozpoznania wniosku oraz fizycznego wydania stosownego zarządzenia, w tym jego doręczenia. Utrzymywanie dotychczasowego stanu prawnego w tym zakresie jest całkowicie bezcelowe i nieuzasadnione.

Zmiana ustawy w zakresie objętym petycją przewiduje, że jeżeli tymczasowo aresztowany ma ustanowionego obrońcę, organ, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje na wniosek obrońcy, przesyła niezwłocznie do dyrektora aresztu śledczego, w którym przebywa tymczasowo aresztowany, zarządzenie o bezterminowej

zgodzie na korzystanie przez tego tymczasowo aresztowanego z aparatu telefonicznego w celu utrzymywania kontaktu z ustanowionym w sprawie obrońcą. Zgoda jest skuteczna do czasu prawomocnego zakończenia postępowania, także w przypadku zmiany w toku postępowania organu, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje lub jednostki penitencjarnej, w której wykonywane jest tymczasowe aresztowanie. Z chwilą zawiadomienia organu, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje, o ustaniu stosunku obrończego, organ z urzędu wydaje zarządzenie o uchyleniu zarządzenia, o którym mowa w zdaniu pierwszym i przesyła je niezwłocznie do dyrektora aresztu śledczego, w którym przebywa tymczasowo aresztowany.

Różnica pomiędzy dotychczasowym stanem prawnym, a projektowanym stanem prawnym polega na tym, że nowoprojektowany stan prawny po pierwsze: w pełni pozwoli na realizację konstytucyjno-konwencyjnego prawa osoby tymczasowo aresztowanej do kontaktu telefonicznego z obrońcą wprowadzając zgodę na kontakt telefoniczny o charakterze bezterminowym oraz bez względu na właściwość rzeczową, miejscową lub funkcjonalną organu do dyspozycji, którego tymczasowo aresztowany pozostaje, jak też niezależnie od zmiany jednostki penitencjarnej, w której wykonywane jest tymczasowe aresztowanie, po drugie uprości czynności techniczno-organizacyjne organu procesowego, odciążając organ procesowy od wykonywania dodatkowych czynności organizacyjnych, przede wszystkim konieczności rozpoznawania wniosków w tym samym przedmiocie, po trzecie usprawni realizację kontaktu telefonicznego tymczasowo aresztowanego z jego obrońcą. Na marginesie należy wskazać, że zmiana stanu prawnego nie uniemożliwi nadzoru lub interwencji organu procesowego w zasady wykonywania tego prawa, w szczególności z perspektywy celu kontaktu telefonicznego, albowiem organ procesowy na każdym etapie postępowania będzie mógł kontrolować czy w sprawie nie nastąpiły negatywne przesłanki udzielenia przedmiotowej zgody, o których mowa w art. 217c § 2 pkt 1 i 2 k.k.w. Ponadto z uwagi na konieczność wydania przez organ procesowy zarządzenia zezwalającego na realizację kontaktu telefonicznego osoby tymczasowo aresztowanej z obrońcą, składanie kolejnych wniosków w tym przedmiocie i ich rozpoznawanie przy znanym z góry sposobie ich załatwienia, jawi się jako oczywiście bezcelowe. Ponieważ jak już wskazano organ procesowy do dyspozycji, którego tymczasowo aresztowany pozostaje jest zobligowany do umożliwienia tymczasowo aresztowanemu realizacji jego prawa do obrony, w tym do telefonicznego kontaktu z obrońcą, warunkowanie tego uprawnienia czynnością procesową o charakterze organizacyjno-deklaratoryjnym jest nieproporcjonalnym ograniczeniem tego prawa.

Mając na uwadze powyższe argumenty Naczelna Rada Adwokacka postuluje zmianę ustawy, jednocześnie proponując jej brzmienie. W załączeniu Naczelna Rada Adwokacka przedkłada projektu ustawy wraz z uzasadnieniem, w przedmiocie objętym niniejszą petycją.

The image shows a handwritten signature in black ink, which appears to be 'P. J.' or similar, followed by a faint, circular official stamp or seal. The signature is written in a cursive style.

Załączniki:

1. Uchwała Naczelnej Rady Adwokackiej nr 91/2020 z dnia 6 czerwca 2020 r. w sprawie złożenia w interesie publicznym petycji dotyczącej zmiany ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2019 r. poz. 676),
2. Projekty ustawy o zmianie ustawy - Kodeks karny wykonawczy.

Za zgodność z oryginałem
DYREKTOR BIURA
Naczelnej Rady Adwokackiej

Lukasz Tkacz

UCHWAŁA NR 91/2020
Naczelnej Rady Adwokackiej
z dnia 6 czerwca 2020 r.

w sprawie złożenia w interesie publicznym petycji dotyczącej zmiany
ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy
(Dz. U. z 2019 r. poz. 676)

Na podstawie art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze i art. 2 ustawy z dnia z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach, *działając w interesie publicznym, w tym w interesie wymiaru sprawiedliwości, mając na względzie troskę o jego prawidłowe funkcjonowanie oraz zapewnienie osobom tymczasowo aresztowanym realizacji prawa do porozumiewania się z obrońcą jako elementu prawa do obrony wynikającego z art. 42 ust. 2 Konstytucji RP, art. 48 ust. 2 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, art. 6 ust. 3 lit. b i c Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, art. 14 ust. 3 lit. b i d Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych, jak również z treści 18 zasady Zbioru zasad mających na celu ochronę wszystkich osób poddanych jakiegokolwiek formie aresztowania bądź uwięzienia – rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ 43/173 z dnia 9 grudnia 1988 r.*, Naczelna Rada Adwokacka uchwała co następuje:

1. Wystąpić do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z petycją w interesie publicznym w sprawie podjęcia inicjatywy ustawodawczej mającej na celu zmianę przepisów prawa, tj. ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2019 r. poz. 676) poprzez dodanie w art. 217c po § 2 „§ 2a” w brzmieniu: „§ 2a. Jeżeli tymczasowo aresztowany ma ustanowionego obrońcę, organ, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje na wniosek obrońcy, przesyła niezwłocznie do dyrektora aresztu śledczego, w którym przebywa tymczasowo aresztowany, zarządzenie o bezterminowej zgodzie na korzystanie przez tego tymczasowo aresztowanego z aparatu telefonicznego w celu utrzymywania kontaktu z

ustanowionym w sprawie obrońcą. Zgoda jest skuteczna do czasu prawomocnego zakończenia postępowania, także w przypadku zmiany w toku postępowania organu, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje lub jednostki penitencjarnej, w której wykonywane jest tymczasowe aresztowanie. Z chwilą zawiadomienia organu, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje, o ustaniu stosunku obrończego, organ z urzędu wydaje zarządzenie o uchyleniu zarządzenia, o którym mowa w zdaniu pierwszym i przesyła je niezwłocznie do dyrektora aresztu śledczego, w którym przebywa tymczasowo aresztowany.”

2. Wyrazić zgodę na ujawnienie na stronie internetowej podmiotu rozpatrującego petycję lub urzędu go obsługującego danych podmiotu wnoszącego petycję.
3. Upoważnić adw. Jerzego Lachowicza oraz adw. Przemysława Rosatiego do reprezentowania Naczelnej Rady Adwokackiej w pracach nad petycją przed Senatem Rzeczypospolitej Polskiej, w tym do złożenia petycji.

Prezes
Naczelnej Rady

adw. Jacek Treła

Autorzy projektu:
adwokat Jerzy Lachowicz
adwokat Przemysław Rosati

USTAWA

z dnia ... 2020 r.

o zmianie ustawy - Kodeks karny wykonawczy

Art. 1.

W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny wykonawczy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 523 z późn. zm.) w art. 217c po § 2 dodaje się § 2a w brzmieniu:

„§ 2a. Jeżeli tymczasowo aresztowany ma ustanowionego obrońcę, organ, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje na wniosek obrońcy, przesyła niezwłocznie do dyrektora aresztu śledczego, w którym przebywa tymczasowo aresztowany, zarządzenie o bezterminowej zgodzie na korzystanie przez tego tymczasowo aresztowanego z aparatu telefonicznego w celu utrzymywania kontaktu z ustanowionym w sprawie obrońcą. Zgoda jest skuteczna do czasu prawomocnego zakończenia postępowania, także w przypadku zmiany w toku postępowania organu, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje lub jednostki penitencjarnej, w której wykonywane jest tymczasowe aresztowanie. Z chwilą zawiadomienia organu, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje, o ustaniu stosunku obrończego, organ z urzędu wydaje zarządzenie o uchyleniu zarządzenia, o którym mowa w zdaniu pierwszym i przesyła je niezwłocznie do dyrektora aresztu śledczego, w którym przebywa tymczasowo aresztowany.”

Art. 2.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Uzasadnienie

I. WSTĘP

Celem projektu ustawy jest zapewnienie osobie tymczasowo aresztowanej pełnej realizacji prawa do obrony, w tym zniesienie barier o charakterze techniczno-organizacyjnym, w aspekcie realizacji prawa do porozumiewania się z obrońcą za pośrednictwem aparatu telefonicznego. Potrzeba wydania projektowanej regulacji ma swe uzasadnienie także w zwolnieniu organu procesowego z dodatkowych czynności techniczno-organizacyjnych, które łączą się koniecznością każdorazowego rejestrowania i rozpoznania kolejnego wniosku o zgodzie na korzystanie z aparatu telefonicznego osoby tymczasowo aresztowanej z jej obrońcą oraz fizycznego wydania stosownego zarządzenia, w tym jego doręczenia.

Prawo oskarżonego pozbawionego wolności do korzystania z pomocy obrońcy, w tym w płaszczyźnie swobodnych z nim kontaktów za pośrednictwem aparatu telefonicznego ma swoje umocowanie konstytucyjne w art. 42 ust. 2 Konstytucji RP (zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 17 lutego 2004 r., SK 39/02, OTK-A 2004/2, poz. 7). Prawo to stanowi nadto wyraz realizacji prawa osoby tymczasowo aresztowanej do bycia traktowanym w sposób humanitarny (zob. P. Tarwacki, Prawo dostępu zatrzymanego procesowo do uprawnionego prawnika jako gwarancja właściwego traktowania, PWP 2008/59, s. 21). Prawo tymczasowo aresztowanego do porozumiewania się z obrońcą jako element prawa do obrony wynika także z art. 48 ust. 2 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, z art. 6 ust. 3 lit. b i c Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, z art. 14 ust. 3 lit. b i d Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych, jak również z treści 18 zasady Zbioru zasad mających na celu ochronę wszystkich osób poddanych jakiegokolwiek formie aresztowania bądź uwięzienia - rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ 43/173 z dnia 9 grudnia 1988 r. Dodać uzupełniająco należy, że w rozumieniu art. 8 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności korespondencją są różne sposoby komunikowania się, a zatem również rozmowa telefoniczna. W orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka pojęcie „korespondencja” interpretowane jest jako bezpośrednie komunikowanie się za pośrednictwem pisma lub środków technicznych z konkretnie oznaczonymi osobami (L. Garlicki [w:] Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. T. I. Komentarz do art. 1–18, red. L. Garlicki, Warszawa 2010, s. 542).

II. OBECNY STAN PRAWNY I POTRZEBA ZMIAN

W obecnie obowiązującym stanie prawnym zgodnie z art. 42 ust. 2 Konstytucji RP każdy, przeciw komu prowadzone jest postępowanie karne, ma prawo do obrony we wszystkich stadiach postępowania. Może on w szczególności wybrać obrońcę lub na zasadach określonych w ustawie korzystać z obrońcy z urzędu. W myśl art. 73 § 1 Kodeksu postępowania karnego (dalej k.p.k.) oskarżony tymczasowo aresztowany może porozumiewać się ze swym obrońcą podczas nieobecności innych osób oraz korespondencyjnie.

Realizacja prawa do obrony jako prawa podstawowego, w płaszczyźnie prawa tymczasowo aresztowanego do porozumiewania się ze swym obrońcą za pośrednictwem aparatu telefonicznego w aspekcie wykonawczym uregulowana jest w Kodeksie karnym wykonawczym (dalej k.k.w.), całościowo w art. 217c.

Zgodnie z art. 217c § 1 k.k.w. tymczasowo aresztowany: 1) może korzystać z aparatu telefonicznego, z zastrzeżeniem § 2 i 3, na zasadach określonych w regulaminie organizacyjno-porządkowym wykonywania tymczasowego aresztowania, za zgodą organu, do którego dyspozycji pozostaje; 2) nie może korzystać z innych środków łączności przewodowej i bezprzewodowej. W myśl § 2, organ, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje, wydaje zarządzenie o zgodzie na korzystanie z aparatu telefonicznego, chyba że zachodzi uzasadniona obawa, że zostanie ona wykorzystana: 1) w celu bezprawnego utrudniania postępowania karnego; 2) do popełnienia przestępstwa, w szczególności podlegania do przestępstwa. Zgodnie z § 3 w wypadku, gdy tymczasowo aresztowany pozostaje do dyspozycji kilku organów, wymagana jest zgoda każdego z nich, chyba że organy te zarządzają inaczej. Stosownie do § 4 na zarządzenie o odmowie wyrażenia zgody na korzystanie z aparatu telefonicznego tymczasowo aresztowanemu przysługuje zażalenie do sądu, do którego dyspozycji pozostaje. Zażalenie na zarządzenie prokuratora rozpoznaje prokurator nadrzędny.

Przepis art. 217c § 1 k.k.w. gwarantuje osobie tymczasowo aresztowanej prawo do korzystania z aparatu telefonicznego. Realizacja tego uprawnienia nabiera szczególnego znaczenia w płaszczyźnie utrzymywania kontaktu tymczasowo aresztowanego z jego obrońcą. Dopełnia tym samym realizacji prawa do obrony tymczasowo aresztowanego. Niemniej jednak zgodnie z art. 217c § 2 k.k.w. w aspekcie techniczno-organizacyjnym realizacja tego prawa wymaga zmaterializowania się w postaci wydania przez organ, do dyspozycji którego

tymczasowo aresztowany pozostaje, zarządzenia o wyrażeniu zgody na korzystanie z aparatu telefonicznego. Rozwiązanie to ogranicza w sposób nieuzasadniony realizację tego prawa, a ponadto odsuwa jego realizację w czasie, najczęściej z przyczyn techniczno-organizacyjnych. W praktyce odbywa się to w ten sposób, że po zastosowaniu tymczasowego aresztowania lub po zgłoszeniu się obrońcy w toku postępowania, w ramach którego stosowany jest areszt tymczasowy, obrońca występuje do organu procesowego do dyspozycji, którego tymczasowo aresztowany pozostaje, z wnioskiem o wydanie zarządzenia o wyrażeniu zgody na korzystanie z aparatu telefonicznego przez tymczasowo aresztowanego w celu umożliwienia aresztowanemu utrzymywania kontaktu telefonicznego z obrońcą. Następnie wniosek ten podlega rozpoznaniu przez organ do dyspozycji, którego tymczasowo aresztowany pozostaje. Brzmienie art. 217 § 2 k.k.w. przesądza o obowiązku organu procesowego wydania przedmiotowej zgody, chyba że zachodzą okoliczności wprost wskazane w tym przepisie, które wykluczają wydanie tej zgody. W konsekwencji z powyższego wynika, że organ nie może nie uwzględnić wniosku, jednakże czas konieczny na podjęcie czynności techniczno-organizacyjnych związanych ze złożeniem, rejestracją, rozpoznaniem wniosku, a także fizycznym wydaniem zarządzenia i zgłoszeniem się z tym zarządzeniem do aresztu śledczego, ogranicza konstytucyjno-konwencyjne prawo tymczasowo aresztowanego do kontaktu telefonicznego z obrońcą. W rzeczywistości realizacja tego prawa doznaje także uszczerbku w sytuacji, w której dochodzi np. do zmian sygnatury akt sprawy, zmiany jednostki organizacyjnej prokuratury prowadzącej postępowanie lub sądu rozpoznającego sprawę, względnie zmiany jednostki penitencjarnej, w której wykonywane jest tymczasowe aresztowanie. Wskazać również należy na sytuacje, w których areszt śledczy, organ i obrońca mają siedziby w różnych miejscowościach. W praktyce najczęstszym przykładem utrudniającym kontakt telefoniczny tymczasowo aresztowanego z jego obrońcą jest przede wszystkim zmiana organu procesowego, do dyspozycji którego tymczasowo aresztowany pozostaje. Sytuacje takie występują np. w przypadku zmiany prokuratury prowadzącej postępowanie lub w przypadku zmiany właściwości miejscowej, rzeczowej lub funkcjonalnej sądu prowadzącego postępowanie. W opisanych sytuacjach wymagane jest uzyskanie przez tymczasowo aresztowanego za każdym razem nowego zarządzenia o zgodzie na kontakt telefoniczny z obrońcą, albowiem administracja aresztów śledczych wymaga każdorazowo nowego zarządzenia. Zarządzenie to może być nadto ograniczone czasowo. Obecnie obowiązująca regulacja po pierwsze ogranicza realizację tego prawa, wymaga dodatkowych czynności techniczno-organizacyjnych po stronie obrońcy lub osoby tymczasowo aresztowanej, ale przede wszystkim po stronie organu procesowego, które łączą się z

koniecznością każdorazowego rejestrowania i rozpoznania wniosku oraz fizycznego wydania stosownego zarządzenia, w tym jego doręczenia. Utrzymywanie dotychczasowego stanu prawnego w tym zakresie jest całkowicie bezcelowe i nieuzasadnione.

III. OMÓWIENIE PROJEKTOWANEJ REGULACJI

Projektowana regulacja przewiduje, że jeżeli tymczasowo aresztowany ma ustanowionego obrońcę, organ, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje na wniosek obrońcy, przesyła niezwłocznie do dyrektora aresztu śledczego, w którym przebywa tymczasowo aresztowany, zarządzenie o bezterminowej zgodzie na korzystanie przez tego tymczasowo aresztowanego z aparatu telefonicznego w celu utrzymywania kontaktu z ustanowionym w sprawie obrońcą. Zgoda jest skuteczna do czasu prawomocnego zakończenia postępowania, także w przypadku zmiany w toku postępowania organu, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje lub jednostki penitencjarnej, w której wykonywane jest tymczasowe aresztowanie. Z chwilą zawiadomienia organu, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje, o ustaniu stosunku obrończego, organ z urzędu wydaje zarządzenie o uchyleniu zarządzenia, o którym mowa w zdaniu pierwszym i przesyła je niezwłocznie do dyrektora aresztu śledczego, w którym przebywa tymczasowo aresztowany.

Różnica pomiędzy dotychczasowym stanem prawnym, a projektowanym stanem prawnym polega na tym, że nowoprojektowany stan prawny po pierwsze: w pełni pozwoli na realizację konstytucyjno-konwencyjnego prawa osoby tymczasowo aresztowanej do kontaktu telefonicznego z obrońcą wprowadzając zgodę na kontakt telefoniczny o charakterze bezterminowym oraz bez względu na właściwość rzeczową, miejscową lub funkcjonalną organu do dyspozycji, którego tymczasowo aresztowany pozostaje, jak też niezależnie od zmiany jednostki penitencjarnej, w której wykonywane jest tymczasowe aresztowanie, po drugie uprości czynności techniczno-organizacyjne organu procesowego, odciążając organ procesowy od wykonywania dodatkowych czynności organizacyjnych, przede wszystkim konieczności rozpoznawania wniosków w tym samym przedmiocie, po trzecie usprawni realizację kontaktu telefonicznego tymczasowo aresztowanego z jego obrońcą. Na marginesie należy wskazać, że zmiana stanu prawnego nie uniemożliwi nadzoru lub interwencji organu procesowego w zasady wykonywania tego prawa, w szczególności z perspektywy celu kontaktu telefonicznego, albowiem organ procesowy na każdym etapie postępowania będzie mógł kontrolować czy w sprawie nie nastąpiły negatywne przesłanki udzielenia przedmiotowej zgody, o których mowa w art. 217c § 2 pkt 1 i 2 k.k.w. Ponadto z uwagi na konieczność wydania

przez organ procesowy zarządzenia zezwalającego na realizację kontaktu telefonicznego osoby tymczasowo aresztowanej z obrońcą, składanie kolejnych wniosków w tym przedmiocie i ich rozpoznawanie przy znanym z góry sposobie ich załatwienia, jawi się jako oczywiście bezcelowe. Ponieważ jak już wskazano organ procesowy do dyspozycji, którego tymczasowo aresztowany pozostaje jest zobligowany do umożliwienia tymczasowo aresztowanemu realizacji jego prawa do obrony, w tym do telefonicznego kontaktu z obrońcą, warunkowanie tego uprawnienia czynnością procesową o charakterze organizacyjno-deklaratoryjnym jest nieproporcjonalnym ograniczeniem tego prawa.

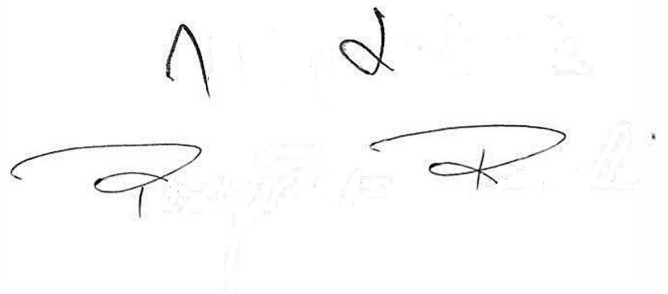
IV. OMÓWIENIE SKUTKÓW PROJEKTU I OŚWIADCZENIE O ZGODNOŚCI Z PRAWEM UNII EUROPEJSKIEJ

Projektowana zmiana niesie za sobą pozytywne skutki społeczne i prawne, albowiem uchyla istniejące ograniczenia prawa tymczasowo aresztowanego do telefonicznego kontaktu z obrońcą, jednocześnie realizując w pełni prawo do obrony w tym aspekcie. Stanowi wyraz realizacji prawa osoby tymczasowo aresztowanej do bycia traktowanym w sposób humanitarny. Nie pociąga za sobą skutków gospodarczych. Przyczynia się do oszczędności finansowych Skarbu Państwa, gdyż uchyla konieczność podejmowania dodatkowych jedynie technicznych czynności absorbujących czas organów procesowych i ich pracowników, jak też generujących koszty materiałów biurowych i kosztów doręczeń korespondencji urzędowej.

Projekt ustawy nie pociąga za sobą obciążenia budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Projekt ustawy nie wymaga wydania aktów wykonawczych.

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

The image shows several handwritten signatures and initials in blue ink. There are two distinct signatures, one on the left and one on the right, both appearing to be cursive. Above the left signature is a large, stylized letter 'A'. Above the right signature is a large, stylized letter 'D'. The background is slightly faded, suggesting a stamp or official seal.